

اهداف آموزشی

- امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه:
- اهمیت آمار و اطلاعات را در مدیریت سلامت بیان کنند.
- هدف از تهیه پانل مدیریت اطلاعات سلامت را شرح دهند.
- چگونگی تحلیل شاخص‌ها را در پانل براساس رنگ‌بندی بدانند.

کاربرد پانل مدیریت در پایگاه سلامت و مرکز سلامت جامعه

مقدمه

سازمان جهانی بهداشت، نظام‌های اطلاعات سلامت را به منظور دستیابی به هدف بهداشت برای همه تا سال ۲۰۰۰ حیاتی دانسته است. یک گزارش از اجلاس سازمان جهانی بهداشت در سال ۱۹۸۷ به وضوح بهبود مدیریت را وابسته به بهبود نظام‌های اطلاعات سلامت می‌داند. در سال‌های اخیر بر نیاز به طراحی مناسب نظام‌های اطلاعاتی جاری به منظور اطمینان از آرایه خدمات مطابق با استانداردها، تأکید شده است. اطلاعات برای مدیریت بیماران یا گیرندگان خدمت، برای مدیریت واحدهای سلامت و به همان میزان برای برنامه‌ریزی و مدیریت نظام سلامت حیاتی است. این بدان معناست که نه تنها سیاستگذاران و مدیران نیازمند استفاده از اطلاعات در تصمیم‌گیری‌ها هستند؛ بلکه آرایه‌دهندگان خدمات همانند بهورزان، پزشکان، کارشناسان و کارکنان سلامت نیز به آن نیازمند خواهند بود. در غیر این صورت، فرصت قابل توجه و مقرون به صرفه‌ای که به منظور راه‌اندازی و حفظ نظام اطلاعات سلامت وجود دارد، دچار مشکل می‌شود.

ترتیب نویسندگان از راست به چپ

اکرم ذاکری

کارشناس مسؤول آمار و مدیریت داده‌های سلامت
دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان شرقی

ایلنا زابریانزاد

کارشناس آمار و مدیریت داده‌های سلامت
دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان شرقی

دکتر زهرا ایزدی مود

کارشناس مسؤول آمار معاونت بهداشتی
دانشگاه علوم پزشکی مشهد

نسرين مهرآبادی

کارشناس آمار معاونت بهداشتی
دانشگاه علوم پزشکی مشهد

نظام اطلاعات مدیریتی

نظام‌های اطلاعات مدیریتی از گزارش‌های ساده تشکیل یافته است که مدیران فرآیندها و برنامه‌های سلامت را در تصمیم‌گیری و تهیه گزارش خلاصه عملکرد نظام سلامت یاری می‌کند. نظام‌های اطلاعاتی مدیریتی خانه‌های بهداشت باید از گزارش‌های ساده تشکیل شود تا بتواند به‌روزان را در تصمیم‌گیری و تهیه گزارش‌های خلاصه عملکرد نظام سلامت یاری کند. خانه بهداشت در روستا دارای فرآیندهای زیادی است که توسط همکاران به‌روز برای سلامت مردم ارایه می‌شود و در کنار ارایه خدمت، داده‌های سلامت زیادی تولید می‌شود. نتایج به دست آمده از بازدیدهای موردی و باز خورد به‌روزان و مدیران نظام سلامت نشان می‌دهد که پانل‌های سلامت در ارتقای دسترسی به موقع اطلاعات مورد نیاز مؤثر بوده است.

هدف نهایی از پانل به دست آوردن اطلاعات نیست بلکه بهبود عملکرد نظام سلامت است. در بخش سلامت ما می‌توانیم نظام‌های اطلاعات سلامت را به عنوان قرار دادن اجزا و روش‌های سازمان یافته در کنار هم به منظور تولید اطلاعاتی که تصمیم‌گیری در مدیریت خدمات سلامت را در تمام سطوح نظام سلامت بهبود خواهد بخشید، تعریف کنیم.

اهداف طراحی و به کارگیری

۱. در دسترس بودن اطلاعات و شاخص‌های کلیدی
۲. در معرض دید بودن شاخص‌ها
۳. امکان مقایسه شاخص‌ها با وضعیت شاخص در سال‌های قبل
۴. امکان ممیزی شاخص (مقایسه با استاندارد شاخص)
۵. تعیین وضعیت هر شاخص براساس رنگ‌های استاندارد که در تمام سطوح یکسان است.
۶. تعیین شاخص‌های مشکل دار

مدل کلاسیک فرآیند تصمیم‌گیری

تعیین مشکل — تنظیم دستور جلسه — ارزیابی انتخاب‌ها — اتخاذ تصمیم و مشروعیت قانونی — اجرا — پایش — ارزشیابی

پانل مدیریت اطلاعات سلامت و چگونگی تهیه و تکمیل آن

یکی از ابزارهای موجود جهت دسترسی به شاخص‌ها و اطلاعات کلیدی و مورد نیاز هر سطح از نظام شبکه و نیز دسترسی به تحلیل سریع آن پانل مدیریت اطلاعات سلامت است که بر اساس دستورالعمل کشوری از سال ۱۳۹۳ در همه دانشگاه‌ها و شبکه‌های بهداشتی درمانی اجرایی شده است.

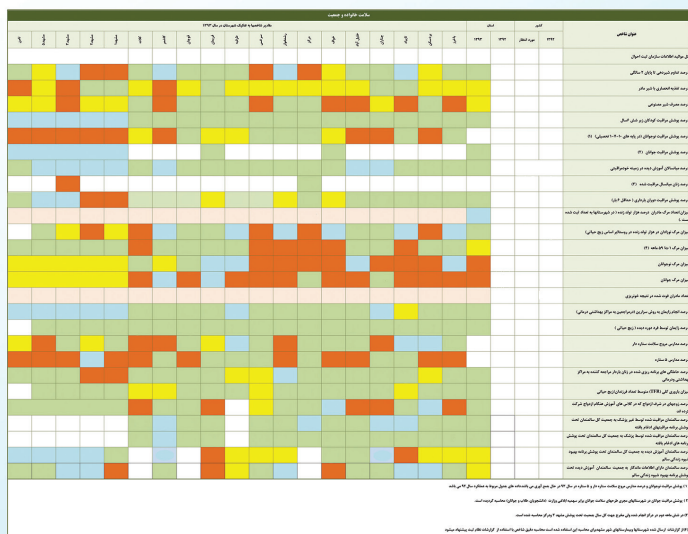
جهت تهیه این پانل مجموعه‌ای از شاخص‌ها انتخاب شده است که شایسته است هر مدیر بسته به سطح مدیریتی خود بداند یا در دسترس داشته و آن‌ها را تحلیل و تفسیر کند. لذا باید این شاخص‌ها متناسب با نیازها و کاربردهای آن در هر سطح جمع‌آوری و تحلیل شود. بدیهی است سطوح مختلف مدیریتی با توجه به نقش‌های متفاوت، نیازهای اطلاعاتی متفاوتی نیز دارند.

این پانل باهدف فراهم کردن امکان تحلیل سریع اطلاعات طراحی شده است. بدین ترتیب که اطلاعات سطوح مختلف سازمانی و همچنین استانداردهای مورد نظر در صورت وجود در کنار یکدیگر قرار می‌گیرد و هر سطح، می‌تواند وضعیت خود را با وضعیت سال‌های قبل خودش و همچنین با استاندارد مورد نظر یا وضعیت سطوح بالاتر یا آخرین وضعیت سطح بعدی خود مقایسه کند و تحلیلی درباره روند شاخص‌ها و مقایسه آن با سایر سطوح انجام دهد.

به عنوان مثال در پانل سطح معاونت بهداشتی دانشگاه‌های کشور، شاخص‌های جهانی و کشوری و همچنین شاخص‌های دو یا چند ساله اخیر دانشگاه و شاخص‌های شهرستان‌های تابعه ثبت می‌شود.

عنوان شاخص	جهان	کشور سال ۹۳	دانشگاه سال ۹۲	دانشگاه سال ۹۳	شهرستان سال ۹۳

اندازه پانل به طول ۲۰۰ سانتی متر و به عرض ۱۲۰ سانتی متر در دفتر کار رییس و معاون بهداشتی دانشگاه و شبکه بهداشت درمان شهرستان نصب می‌شود. (تصویر صفحه ۱۲) فرم‌های اطلاعات در ابعاد به طول ۴۸ سانتی متر و به عرض ۳۷ سانتی متر تهیه و در محل‌های تعیین شده در شکل صفحه ۱۲ نصب می‌شوند. ترتیب شاخص‌ها و اطلاعات در

[illegible][illegible][illegible][illegible]

جداول و جانمایی یکسان در تمامی واحدهای مشابه مورد تأکید است.

نقشه ایران	سلامت جمعیت و خانواده	سلامت روانی اجتماعی و اعتیاد	شاخص های آموزش سلامت شاخص های بودجه
فضای فیزیکی	غیرواگیر	بهداشت محیط	سوء تغذیه
نیروی انسانی	واگیر	بهداشت حرفه ای و طب کار	وضعیت آمادگی حوادث و بلایا

راهنمای رنگ بندی جداول

جهت تحلیل سریع شاخص ها از رنگ بندی استفاده می شود، به عبارتی در این روش شاخص های مراکز و واحدها با دودیدگاه رقابتی (مقایسه با استاندارد و هدف تعیین شده یا میانگین استانی) و تعیین روند دوساله هر شاخص مورد ارزیابی قرار می گیرد و با این روش علاوه بر تعیین موارد مطلوب و نامطلوب می توان مواردی از شاخص ها را که وضعیت رو به بهبود یا رو به ضعف دارند شناسایی کرد و مداخله های لازم را جهت بهبود طراحی کرد.

سبز	وضعیت مطلوب	نشان دهنده این است که شاخص شهرستان هم نسبت به سال قبل بهتر شده و هم از استاندارد تایین شده یا استانی بهتر است.
آبی	وضعیت روبه بهبود	نشان دهنده این است که شاخص شهرستان نسبت به سال قبل بهتر شده ولی از میانگین استانی بدتر است.
قرمز	وضعیت نامطلوب	نشان دهنده این است که شاخص شهرستان هم نسبت به سال قبل بدتر شده و هم از میانگین استانی بدتر است.
زرد	وضعیت روبه ضعف	نشان دهنده این است که شاخص شهرستان نسبت به سال قبل بدتر شده ولی از میانگین استانی بهتر است.

نتیجه گیری

پانل ها در ارتقای دسترسی بموقع به اطلاعات مورد نیاز و شناسایی مشکلات فرآیندها و مشکلات اولویت دار سلامت مؤثر بوده است. با توجه به هزینه بر بودن تولید اطلاعات در سیستم بهداشتی درمانی، لزوم استفاده از اطلاعات و غربالگری صحیح برای اتخاذ تصمیم های مبتنی بر شواهد اهمیت بیشتری پیدا می کند؛ لذا پانل ها وسیله ای برای پیاده کردن نظام مدیریت اطلاعات علمی و استاندارد و نیز آموزش کارشناسان اطلاعاتی به منظور آشنایی با روند بهینه تولید و انتقال اطلاعات با حداقل هزینه ممکن هستند.

منابع

۱. آندروس و دیوید پارکر: تحلیل مراقبت های بهداشتی اولیه. مترجمین، شادپور کامل، جمشید بیگی عصمت انتشارات عقیق، سال ۱۳۷۶. صفحات ۹-۱۱
۲. روند شاخص های مراقبت های اولیه بهداشتی. نویسندگان، دکتر مصطفی فرح بخش، احمد کوشا، اکرم ذاکری. انتشارات الوین، سال ۱۳۹۰. صفحات ۷۹-۸۱
۳. خسروی، اردشیر: توسعه نظامهای اطلاعات مدیریت سلامت (راهنمای عملی سازمان جهانی بهداشت برای کشورهای در حال توسعه)
۴. دستورالعمل های وزارتی برنامه